

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет аграрного менеджменту

05 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІНСЬКА ЕКОНОМІКА**

Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D3 Менеджмент
Освітньо-наукова програма	«Менеджмент»
Факультет	аграрного менеджменту
Розробник:	доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії Бутенко Віра Михайлівна

Київ - 2025

Опис навчальної дисципліни

УПРАВЛІНСЬКА ЕКОНОМІКА

Ухвалення правильного управлінського рішення на основі економічного аналізу - найважливіше завдання менеджера. Курс «Управлінська економіка» формує теоретичну базу для прийняття менеджерами ключових комерційних рішень, що стосуються розподілу обмежених ресурсів підприємства.

«Управлінська економіка» - це курс сучасної мікроекономіки та макроекономіки, доповнений елементами, інструментарієм, методами з арсеналу економічної статистики, теорії ігор, теорії інвестицій, фінансового менеджменту та деяких інших дисциплін. Це поєднання сучасної економічної теорії та теорії управління.

Вивчення та освоєння курсу формує у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії фундамент для:

ведення аналітичної діяльності (пошуку, аналізу та оцінки інформації для підготовки та прийняття управлінських рішень);

для науково-дослідницької діяльності (вибір інструментів досліджень, аналіз їх результатів)

оцінки та інтерпретації отриманих результатів, виявлення і формулювання актуальних наукових проблем;

підготовки оглядів, звітів та наукових публікацій.

Вивчення матеріалу курсу «Управлінська економіка» допоможе правильно зрозуміти і проаналізувати ситуації, які виникають в бізнесі, своєчасно відреагувати на них і прийняти ефективні управлінські рішення.

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти		
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право	
Спеціальність	D3 Менеджмент	
Освітньо-наукова програма	Менеджмент	
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)	
Наковий ступінь	Доктор філософії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми здобуття вищої освіти		
	Денна, вечірня форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30	8
Практичні, семінарські заняття	30	8
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60	104
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії глибоких знань закономірностей розвитку сучасної економіки і загальних принципів поведінки економічних агентів в умовах ринку для прийняття менеджерами ключових управлінських рішень, що стосуються оптимального розподілу обмежених ресурсів організації.

Завдання дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сучасні теорії та моделі функціонування господарських систем, механізми та принципи функціонування ринкового середовища, здійснення аналітичної діяльності (пошук, аналіз та оцінка інформації для підготовки та прийняття управлінських рішень), системний підхід до розробки та прийняття управлінських рішень, прийняття рішень щодо функціонування фірми на різних ринках в умовах невизначеності, сутність різних моделей макроекономічних залежностей, ринкових й державних механізмів управління економікою.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна, вечірня форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	8	2	2			60	8					8
Тема 2. Дослідження, оцінка та прогнозування стану ринку товарів і послуг	8	2	2				8	2	2			4
Тема 3. Еластичність попиту як основа прийняття ефективних управлінських рішень	8	2	2				8					8
Тема 4. Економіка споживача	8	2	2				8					8
Тема 4. Дослідження процесів виробництва та моделювання витрат	8	2	2				8					8
Тема 6. Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	8	2	2				8					8
Тема 7. Управління фірмою в умовах недосконалої конкуренції	8	2	2				8					8
Тема 8. Ринки факторів виробництва	8	2	2				8	2	2			4
Тема 9. Поведінкова економіка та теорії прийняття рішень	8	2	2				8					8
Тема 10. Взаємозв'язок основних макроекономічних	8	2	2				8	2	2			4

показників												
Тема 11. Державне управління та теорії циклічного розвитку економіки	8	2	2				8					8
Тема 12. Інструменти державного управління ринковою економікою	8	2	2				8	2	2			4
Тема 13. Спільна рівновага на ринках благ, грошей і капіталу	8	2	2				8					8
Тема 14. Моделі економічного зростання	8	2	2				8					8
Тема 15. Інституціональна та неoinституціональна економіка	8	2	2				8					8
Разом	120	30	30			60	120	8	8			104

3. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	2
2	Дослідження, оцінка та прогнозування стану ринку товарів і послуг	2
3	Еластичність попиту як основа прийняття ефективних управлінських рішень	2
4	Економіка споживача	2
5	Дослідження процесів виробництва та моделювання витрат	2
6	Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	2
7	Управління фірмою в умовах недосконалої конкуренції	2
8	Ринки факторів виробництва	2
9	Поведінкова економіка та теорії прийняття рішень	2
10	Взаємозв'язок основних макроекономічних показників	2
11	Державне управління та теорії циклічного розвитку економіки	2
12	Інструменти державного управління ринковою економікою	2
13	Спільна рівновага на ринках благ, грошей і капіталу	2
14	Моделі економічного зростання	2
15	Інституціональна та неoinституціональна економіка	2
	Разом	30

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	2
2	Дослідження, оцінка та прогнозування стану ринку товарів і послуг	2
3	Еластичність попиту як основа прийняття ефективних управлінських рішень	2
4	Економіка споживача	2
5	Дослідження процесів виробництва та моделювання витрат	2
6	Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках	2
7	Управління фірмою в умовах недосконалої конкуренції	2
8	Ринки факторів виробництва	2
9	Поведінкова економіка та теорії прийняття рішень	2
10	Взаємозв'язок основних макроекономічних показників	2
11	Державне управління та теорії циклічного розвитку економіки	2
12	Інструменти державного управління ринковою економікою	2
13	Спільна рівновага на ринках благ, грошей і капіталу	2
14	Моделі економічного зростання	2
15	Інституціональна та неоінституціональна економіка	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота. Застосування інструментів управлінської економіки у науковому дослідженні (написання статті, тез доповідей, виступів на наукових заходах).	60
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- екзамен;
- захист практичних робіт, проектів;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- проблемний (проблемно-пошуковий) метод;;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників;
- метод аналізу і діагностики ситуації;
- публічний виступ.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1 Розподіл балів за видами навантаження

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінюван ня
Практичне заняття 1. Управлінська економіка: сутність, зміст, методологія	Здобувачі вищої освіти повинні знати основні поняття та категорії управлінської економіки, поведінку і механізм прийняття рішень окремими економічними суб'єктами (індивідами, домашніми господарствами, підприємствами, організаціями, державою), основи формування індивідуального та ринкового попиту, модель поведінки споживача з урахуванням концепції корисності, принципи розподілу ресурсів за альтернативного їх використання, сутність часткової і загальної рівноваги, механізм оптимізації обсягу виробництва з метою максимізації прибутку, різні види ринкових структур, закономірності функціонування економіки на національному рівні на основі макроекономічних теорій, проблеми державного регулювання в сучасних умовах. Вміти аналізувати економічні явища і процеси загального характеру, що відбуваються на мікрорівні, а також розв'язувати ситуаційні завдання мікроекономічного характеру; вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічною діяльністю підприємства; застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності, розраховувати та аналізувати основні макроекономічні показники; оцінювати стан розвитку економіки на основі макроекономічних показників; враховувати наслідки макроекономічної політики при прийнятті управлінських рішень; брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію на конференціях, семінарах та форумах; проводити дослідження, критичний аналіз різних інформаційних джерел, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність у галузі управління та адміністрування.	4
Практичне заняття 2. Дослідження, оцінка та прогнозування стану ринку товарів і послуг		5
Практичне заняття 3. Еластичність попиту як основа прийняття ефективних управлінських рішень		5
Практичне заняття 4. Економіка споживача		5
Практичне заняття 5. Дослідження процесів виробництва та моделювання витрат		4
Практичне заняття 6. Оптимум в умовах ризику та невизначеності. Рівновага на конкурентних ринках		5
Практичне заняття 7. Управління фірмою в умовах недосконалої конкуренції		5
Практичне заняття 8. Ринки факторів виробництва		5
Практичне заняття 9. Поведінкова економіка та теорії прийняття рішень		4
Практичне заняття 10. Взаємозв'язок основних макроекономічних показників		4
Практичне заняття 11. Державне управління та теорії циклічного розвитку економіки		4
Практичне заняття 12. Інструменти державного управління ринковою економікою		4
Практичне заняття 13. Спільна рівновага на ринках благ, грошей і капіталу		4

Практичне заняття 14. Моделі економічного зростання		4
Практичне заняття 15. Інституціональна та неоінституціональна економіка		4
Самостійна робота	Застосування інструментів управлінської економіки у науковому дослідженні (написання статті, тез доповідей, виступів на наукових заходах).	30
Закальна кількість балів		100
Навчальна робота	Загальна кількість балів*0,7	≤ 70
Екзамен		30
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен)	≤ 100

8.2. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання завдань відбувається із дозволу викладачів, які забезпечують курс, за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових контрольних робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально в дистанційному режимі (у онлайн формі за погодженням із деканом факультету і лектором курсу).

8.3. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний курс доступний на платформі НУБІП України. Elearn. «Економікс». URL <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=708>
- Електронний курс доступний на платформі НУБІП України. Elearn. «Економікс: мікроекономіка». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3455>
- Бутенко В.М. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Економікс» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» у галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю. Київ.: «Наукова столиця». 2022. 170 с.
- Талавіря М.П., Бутенко В.М., Болгарова Н.К., Власенко Ю.Г., Гуца І.О., Пащенко

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Cavusgil, S. Tamer. International Business. Strategy, Management, and the New Realities. Pearson Prentice Hall, 2020. 670 p.
2. Dluhopolskyi O., Kozlovskyi S., Popovskyi Y., Lutkovska, S., Butenko V., Popovskyi T., Mazur H. & Kozlovskyi A. Formation of the model of sustainable economic development of renewable energy. Economics - innovative and economics research journal. 2023. 11(2). <https://doi.org/10.2478/eoik-2023-0050>
3. Farnham, Paul G. Economics for Managers. Prentice Hall, 2021. 558 p.
4. The European Union. Economics and Policies. edited by Ali M. El-Agraa. Cambridge University Press, 2020. 603 p.
5. Андрющенко А.М. Економічна теорія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 520 с.
6. Бутенко В., Сіднева Л., Бронішевська А. Проблеми формування доданої вартості в галузі сільського господарства. Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти: II Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 17- 18 травня 2023 року: тези доповіді. Київ: НУБіП України, 2023. С. 15-18.
7. Бутенко В.М., Байдала В. В., Тоюнда А.І. Тенденції розвитку ринку органічної продукції. *Біоекономіка і аграрний бізнес*. 2020. №4. С.15-24. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy2020.04.002>
8. Бутко М.П., Бутко І.М. Теорія прийняття рішень: підручник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2021. 360 с.
9. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Київ: Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. 232с.
10. Горlach М.І. Економічна теорія. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 525 с.
11. Захарченко В.І., Філіппова С.В., Балахонова О.В. Управління витратами і прибутком в інноваційній діяльності: навчальний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 195 с.
12. Зозульов О.В. Василенко А.Т. Аналіз поведінки споживачів на промисловому ринку для формування торгової пропозиції. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*: збірник наукових праць. 2022. 215 с.
13. Іваницька О.В. Вплив інформаційного середовища на прийняття рішень економічних суб'єктів: рефлексивний підхід. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2021. № 14. С. 476-482.
14. Ігнатюк А.І. Мікроекономіка. Київ: Видавництво Ліра-К. 2023. 420 с.
15. Інституціональна модель інноваційної економіки: колективна монографія /за редакцією В.І. Ляшенка, О.В. Прокопенко, В.А. Омеляненка. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2020. 325 с.
16. Колосінська С.І., Белей С.В., Бойда М.І. Економічна теорія: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2021. 200 с.
17. Лабурцева О.І. Управління витратами підприємства в контексті мінімізації рівня трансакційних витрат. *Економічний простір*. 2021. №150. С. 61-65. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/150-11>.
18. Макалюк І.В., Круш П.В. Управління трансакційними витратами промислових підприємств: методологія і практика: монографія. Київ: Видавничий дім "Кондор", 2022. 300 с.
19. Макаренко М. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 216 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Верховна Рада України. URL: www.portal.rada.gov.ua
3. Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
4. Міністерство фінансів. URL: www.minfin.gov.ua
5. Державна податкова служба України. URL: www.tax.gov.ua
6. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua
8. Антимонопольний комітет України. URL: www.amc.gov.ua
9. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua>
10. Інститут економіки і прогнозування НАН України. URL: <http://www.ief.org.ua>
11. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.